

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 10 від 29.08.2025 р.)

Голова Науково-методичної ради

 Оксана Шинкарук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАБОРАТОРІЯ ТАНЦЮ

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Код вибіркової навчальної дисципліни в Загально-університетському
каталозі вибіркових навчальних: **ВД 474**

дисциплін: мова навчання: українська

Розробники:

Віктор РУБАН, доктор філософії з культурології, викладач кафедри хореографії та танцювальних видів спорту, vruban@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту
(засідання кафедри, протокол №1 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри _____ канд. фіз. вих. і спорту, Ігор СОРОНОВИЧ

ПОГОДЖЕНО:

Начальник

навчально-методичного відділу _____ Ольга Д'ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти _____

Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення здобувачів зі способами і методами роботи із експериментом для впровадження інновацій у реалізації культурних проєктів у хореографічному мистецтві. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Основні теми: лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановочного процесу; способи дослідницької і постановочної роботи із текстом і рухом; робота з випадковостями; метод «шансів» Мерса Кенінгема; пропозиції композиційних структур; способи дослідницької і постановочної роботи; створення відео-танцю; практики, методи, особливості роботи з експериментом - аналіз практичного досвіду; лабораторія танцю - перевірка знань курсу тощо. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The course is aimed at introducing students to ways and methods of working with experiment for the implementation of innovations in choreographic work in cultural projects. The volume of the discipline is 3 ECTS credits. Main topics: laboratory and research as an integral part of the creative process; methods of research and creative work combining text and movement; working with contingencies; Merce Cunningham's “chance” method; proposals for compositional structures; methods of research and creative work; creating video dance; practices, methods, and features of working with experimentation—analysis of practical experience; dance laboratory - testing of coursework knowledge etc. The final grade is formed based on the results of the current control and test.

Мета навчальної дисципліни – навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення здобувачів зі способами і методами роботи із експериментом для впровадження інновацій у реалізації культурних проєктів у хореографічному мистецтві.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	0	0	24	0	66	90
Заочна	0	0	10	0	80	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях, уміннях та навичках, сформованих у процесі опанування базових навчальних дисциплін відповідної спеціальності.

Програма навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни:

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	пр. р.	с. р.		л.	пр. р.	с. р.
Тема 1. Вступ - лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановчого процесу.	10	-	2	8	10	-	2	8
Тема 2. Способи дослідницької і постановчої роботи із текстом і рухом.	30	-	8	22	30	-	2	28
Тема 3. Робота з випадковостями.	30	-	8	22	30	-	4	26
Тема 4. Практики, методи, особливості роботи з експериментом - аналіз практичного досвіду.	10	-	4	6	10	-	-	10
Тема 5. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.	10	-	2	8	10	-	2	8
Всього	90	0	24	66	90	0	10	80

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ - лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановчого процесу.

Ознайомлення студентів з предметом, метою та завданням курсу. Лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановчого процесу, можливість пошуку і передачі знань через об'єкти мистецтва та форми культури та культурно-мистецькі феномени, що змінюють життя і впливають на формування майбутнього. Обговорення понять: «експеримент», «інновація у хореографії», «хореографічна культура», «практичні наукові дослідження», «твір», «науковий підхід у мистецтві» тощо.

Тема 2. Способи дослідницької і постановчої роботи із текстом і рухом.

Способи дослідницької і постановчої роботи із текстом і рухом. Створення етюдної форми. Підготовка та презентація пропозицій. Практичне дослідження та аналіз пропозицій (композиційний та виконавський, звуковий супровід, текстовий супровід або концептуальний, чи імпровізаційна структура тощо.)

Тема 3. Робота з випадковостями.

Ознайомлення із типами і видами роботи із випадковостями. Дослідження та презентація кейсів практичного використання методу «шансів» Мерсом Кенінгемом з відкритих джерел. Розробка і презентація пропозицій композиційних структур що досліджують роботу з випадковістю. Підготовка творчих завдань та створення спільної роботи відео-танцю тощо.

Тема 4. Практики, методи, особливості роботи з експериментом - аналіз практичного досвіду.

Дослідження та аналіз актуальних кейсів роботи з експериментом в хореографічній практиці в Україні.

Тема 5. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.

Ознайомлення зі спектром можливостей роботи із інновацією та експериментом у діяльності хореографів та тренерів. Критерії визначення. Дослідження того, що здобувачі вже впроваджують у власній постановчій та тренувальній діяльності, а що ще планують запровадити. Перевірка засвоєних знань курсу.

Тематика практичних занять:

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Вступ і лабораторія дослідження невід'ємна частина постановочного процесу.	1. Вступ - лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановочного процесу.	2	2
Тема 2. Способи дослідницької і постановочної роботи із текстом і рухом.	2. Способи дослідницької і постановочної роботи із текстом і рухом.	4	1
	3. Способи постановочної роботи із текстом і рухом для створення етюдної форми.	4	1
Тема 3. Робота з випадковостями.	4. Метод «шансів» Мерса Кенінгема.	-	-
	5. Розробка пропозицій композиційних структур.	2	1
	6. Способи дослідницької і постановочної роботи в	4	1

	контексті роботи з випадковостями.		
	7. Створення відео-танцю	2	2
Тема 4. Практики, методи, особливості роботи з експериментом - аналіз практичного досвіду.	8. Практики, методи, особливості роботи з експериментом - аналіз практичного досвіду.	4	-
Тема 5. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.	9. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.	2	2
Всього		24	10

Завдання для самостійної роботи студентів:

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Вступ - лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановочного процесу.	1. Скласти таблицю термінологічних визначень понять «експеримент», «інновація у хореографії», «хореографічна культура», «практичні наукові дослідження», «твір», «науковий підхід у мистецтві» тощо.	8	8
Тема 2. Способи дослідницької і постановочної роботи із текстом і рухом.	2. Підготовка та презентація пропозицій способів дослідницької і постановочної роботи із текстом і рухом. Скласти таблицю з озвучених пропозицій з додаванням нотаток стосовно специфіки взаємодії між текстом та рухом.	10	14
	3. Підготовка та презентація пропозицій способів постановочної роботи із текстом і рухом для створення етюдної форми. Практичне дослідження та аналіз пропозицій.	12	14
Тема 3. Робота з випадковостями.	4. Підготовка доповідей та презентацій кейсів практичного використання методу «шансів»	4	4

	Мерсом Кенінгемом з відкритих джерел.		
	5. Розробити і презентувати пропозицію композиційних структур в контексті роботи з випадковістю.	6	8
	6. Скласти табличку з коротким описом визначених способів дослідницької і постановчої роботи в контексті роботи з випадковостями.	4	4
	7. Підготовка та відео-презентація творчого завдання для створення спільної роботи відео-танцю (тривалість кожної пластичної мініатюри до 1 хвилини, загальна тривалість спільної роботи після монтажу до 10 хвилин).	8	10
Тема 4. Практики, методи, особливості роботи з експериментом- аналіз практичного досвіду.	8. Підготовка доповідей та презентацій актуальних кейсів роботи з експериментом в хореографічній практиці в Україні та їх аналіз.	6	10
Тема 5. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.	9. Визначити, що є інновацією та експериментом у діяльності хореографів та тренерів. Сформулювати критерії визначення. Виділити та визначити, що здобувачі вже впроваджують у власній постановчій та тренувальній діяльності, а що ще планують запровадити.	8	8
Всього		66	80

Очікувані результати навчання з дисципліни: формування обізнаності зі способами і методами роботи із експериментом для впровадження інновацій у реалізації культурних проєктів у хореографічному мистецтві завдяки:

знанням: про впровадження лабораторної дослідницької складової як частини постановчого процесу; способів дослідницької і постановчої роботи із текстом і рухом; методів та способів роботи з випадковостями; методу «шансів»

Мерса Кенінгема; способів дослідницької і постановчої роботи для створення відео-танцю; можливостей пошуку і передачі знань через об'єкти мистецтва та форми культури та культурно-мистецькі феномени, що змінюють життя і впливають на формування майбутнього; спектру можливостей роботи із інновацією та експериментом у діяльності хореографів та тренерів для впровадження новацій і досліджень, як у розробці та втіленні хореографічних творів, так і для потреб забезпечення навчального процесу хореографічної освіти.

вмінням: розробляти композиційні структури; аналіз практичного досвіду - практик, методів, особливостей в контексті роботи з експериментом; практично досліджувати та аналізувати пропозиції експериментального характеру на різних рівнях (композиційний та виконавський, звуковий супровід, текстовий супровід або концептуальний, чи імпровізаційна структура тощо); розв'язувати складні задачі у хореографії та у сфері фізичної культури і спорту у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; адаптації та дії в новій ситуації; генерування нових ідей; виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності; спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань); розробляти проекти та управляти ними; розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту; застосовувати набуті знання, уміння та навички у подальшій професійній (виконавській та педагогічній) діяльності тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни:

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни включає поточне оцінювання та залік. Поточне оцінювання здійснюється протягом семестру під час проведення запланованих форм занять і оцінюється сумою набраних балів. Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять. Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Мінімальна кількість балів для отримання здобувачем вищої освіти позитивної підсумкової оцінки становить 60 балів. Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до заліку не допускається, і може в

установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни. Заліки проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми дисципліни	Форми контролю	Кількість балів Денна форма навчання	Кількість балів Заочна форма навчання
Тема 1. Вступ - лабораторія і дослідження як невід'ємна частина постановчого процесу.	1. Перевірка таблички термінологічних визначень	5	5
Тема 2. Способи дослідницької і постановчої роботи із текстом і рухом.	2. Перевірка доповідей та презентацій. Перевірка таблички пропозицій.	10	10
	3. Експрес опитування та практичний показ.	10	10
Тема 3. Робота з випадковостями.	4. Перевірка доповідей та презентацій.	5	5
	5. Перевірка презентацій пропозицію композиційних структур.	10	10
	6. Перевірка таблички способів дослідницької і постановчої роботи.	10	10
	7. Перевірка відео-презентацій.	10	10
Тема 4. Лабораторія танцю - практики, методи, особливості роботи. Аналіз практичного досвіду.	8. Перевірка доповідей та презентацій.	10	10
Тема 5. Лабораторія танцю - перевірка знань курсу.	9. Експрес опитування та практичний показ.	30	30
Всього		100	100

Підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми за поточне та підсумкове оцінювання і не може перевищувати 100 балів.

Переведення балів в оцінку

Кількість балів	Екзамен	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	

60 – 74		
35 – 59	Незадовільно (дає право на перескладання)	Незараховано (дає право на перескладання)
0-34	Незадовільно (не дає право на перескладання)	Незараховано (не дає право на перескладання)

Інструменти та обладнання

Мультимедійне та аудіовізуальне устаткування, доступ до мережі Інтернет, аудиторія, хореографічний зал, хмарні сервіси організації синхронного відеозв'язку ZOOM та Google Meet (ліцензійна/корпоративна версія), інформаційне забезпечення НУФВСУ – ресурси бібліотеки; сторінка навчальної дисципліни на платформі Moodle (<https://dn.uni-sport.edu.ua/>).

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу:

Основні інформаційні джерела

1. Банявічуте Б. Можливості пізнання танцю в дитинстві / ред. І. Запольська. Київ, 2022. 70 с.
2. Бігус О.О., Маншилін О.О., Кондратюк Д.О. Сучасний танець, УДК 793.322(075) ББК 85.325.7я73, Колектив авторів, 2016, Видавництво Ліра-К, 2016
3. Бондаренко Л.А. Методика хореографічної роботи в школі і позашкільних закладах. - К., 1965.
4. Васіна Н. А. Танцювальні мініатюри у різних видах хореографії. *Тенденції розвитку хореографічних дисциплін у вищих мистецьких навчальних закладах* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 11-12 квіт. 2014 р. Київ, 2014. С. 30–33.
5. Веселовська Г. Лариса Венедиктова: обличчям до майбутнього. *Арт курсив*. 2008. № 2. С. 35–37.
6. Герц І., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
7. Грек В.А. Вплив дихання на текстуру танцювального руху, Херсон 2017, View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk brought to you by CORE, provided by Borys Grinchenko Kyiv University Institutional repository, УДК 792.8 ББК 85.32., П 67
8. Грек В.А. Імпровізація в хореографії поліаспектність ПРОЯВІВ, Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв № 2'2019, 463 УДК 793.3
9. Грек В.А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії, 2017, Актуальні питання культурології, випуск 17.2017
10. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 158 с.
11. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.

12. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські обереги, 2011. 195 с.
13. Зайцев Є. В., Колесниченко Ю. В. Основи народно-сценічного танцю. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації. Видання друге, допрацьоване і доповнене. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 416 с.
14. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом: навч. посіб. К.: ІПКПК, 2004. 112 с.
15. Каплінський. В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 224 с.
16. Кінезіологія танцю : колект. монографія / ред. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2020. 244 с. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Kineziolohiia-tantsiu.pdf> (дата звернення: 07.10.2023).
17. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
18. Козинко Л.Л. Архетипи української культури в балетмейстерській спадщині Павла Вірського. Танцювальні студії: Науковий журнал. Том 6, № 1, 2023. К.: Видавничий центр КНУКіМ, 2023. С. 8-19.
19. Козинко Л.Л. Особливості викладання народно-сценічного танцю в ЗВО фізичного виховання та спорту. Теорія та методика фізичного виховання і спорту: Науково-теоретичний журнал. № 4, 2021. К.: НУФВСУ, 2021. С. 65-71.
20. Козинко Л.Л. Формування художньо-аналітичних умінь студентів-хореографів ВНЗ на прикладі аналізу хороводів. Вісник Черкаського університету. Серія: педагогічні науки. Черкаси, 2015. № 34 (367). С. 63-70.
21. Контактна імпровізація за Стівом Пекстоном, *Young Scientist*», № 10 (98), October, 2021, DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-9>, УДК 793.5/7(745/749)
22. Кривохижа А. М. Гармонія танцю. Методичний посібник для хореографічних дисциплін педагогічного навчального закладу. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2005. 92 с.
23. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
24. Лабунська В., Шкурко Т. Розвиток особистості методом танцювально-експресивного тренінгу. *Психологічний журнал*. 1999. Т. 20, № 1. С. 31–38.
25. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми : навчально-методичний посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 180 с.
26. Макаренко Л., Мова Л. Інноваційні технології як засіб формування творчої особистості хореографа у процесі професійної підготовки. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. № 77. С. 138–141. URL: <https://doi.org/10.31392/npu-ps.series5.2020.77.30> (дата звернення: 07.10.2023).
27. Макарова З.М. Методика виконання сучасних напрямів хореографічного мистецтва, ІК 793.3.036 (072), 152
28. Мова Л. Теоретико-методичні засади формування творчого потенціалу хореографів у системі неперервної освіти: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2021. 47 с.

29. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. – Сімферополь : Дайфі, 2011. 270 с.
30. Музичне оформлення уроку класичного танцю : метод. рек. / за ред. Т.М. Чурпіта. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2001. 12 с.
31. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В.М.Нагаєв, М.О. Портян. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків: Стильна типографія, 2018. 289 с.
32. Пасинкова Н. Вплив музичного руху на емоційну сферу особистості. *Психологічний журнал*. 2002. № 4. С. 142–146.
33. Підлипська А. Критика сучасного балету в Україні: наукові та мистецькі риси. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 3. С. 343–347. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2018_3_67 (дата звернення: 07.10.2023).
34. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю : монографія. Київ : КНУКіМ, 2017. 123 с.
35. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. 2010. Т. 13. Вип. 2. С. 88–96.
36. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Полтава : ТОВ «Прінтмакс», 2021. 330 с.
37. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
38. Популярний масовий танець vogue від зародження до сучасності Олексій Пастухов, ISSN 2410-1176 (Print) • Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 46 • ISSN 2616-4183 (Online), DOI: 10.31866/2410-1176.46.2022.258639, УДК 793.38-028.41"712.3/20"
39. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
40. Роджерс М. Творчість як посилення себе. *Питання психології*. 1999. № 1. С. 164–168.
41. Розвиток координаційних здібностей, Київ, Освіта України, 2014, 420с.
42. Розвиток художньо-естетичного світогляду майбутніх вчителів хореографії на основі інтегративного підходу : колективна монографія : колект. монографія / ред. О. Мартиненко. Бердянськ : Ткачук О. В., 2015. 256 с. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/O.-Plakhotniuk-2.3-Dzhaz-tanets-u-mystetstvoznavchomu-dyskursi-sohodennia.pdf> (дата звернення: 07.10.2023).
43. Рубан В. Виклики та перспективи хореографічної освіти сучасного танцю в Україні в умовах війни та вплив на культурні процеси — інституційний аспект обмежень і можливостей. *Хореографія в сучасному мистецькому просторі: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 3–4 лют. 2023 р.* С. 95–105.
44. Рубан В. Інтерв'ю з Даян Елшаут про імерсивну site-specific танц-театр-виставу маленький принц від М.А.Р., 2023. *Архів автора*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lOkd4H3DeIU> (date of access: 17.04.2023).

45. Рубан В. Інтерв'ю з Лариса Венедиктова про розвиток сучасного танцю в Україні, 2024. *Архів автора*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=CG6TWsuw_PU (дата звернення: 12.12.2023).
46. Рубан В. Інтерв'ю з Людмила Мова про розвиток сучасного танцю в Україні, 2024. *Архів автора*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xckF9ywhwnA> (дата звернення: 26.02.2024).
47. Рубан В. Інтерв'ю з Олена Будницька про розвиток сучасного танцю в Україні, 2024. *Архів автора*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VaxYMNSPVKU> (дата звернення: 26.02.2024).
48. Рубан В. Методи і підходи сучасного танцю для зміни парадигми — від підготовки виконавців до формування авторів та новаторів. *Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 29 берез. 2024 р. / ред. кол.: І. Г. Терешко (голов. ред.), О. В. Бикова, А. Ю. Подгорінова (відповід. ред.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2024, с. 91–98.
49. Рубан В. В. Сучасний танець в Україні: питання інституціоналізації у контексті американського та європейського досвіду. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, Київ, 2024. 300 с.
50. Рубан В. Сучасний танець та його методологічні можливості у контексті формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії на прикладі кейсу роботи зі студентами департаменту танцю і хореографії Стокгольмського університету мистецтв. *Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 30 квіт. 2023 р. С. 86–92.
51. Рубан В. Сучасний танець у взаємодії з соціальними групами: Інституційний аспект реалізації та культурний вплив. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2023. № 19(1). С. 121–129. DOI: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.-19\(1\).2023.283140](https://doi.org/10.31500/1992-5514.-19(1).2023.283140)
52. Рубан В. Сучасний танець як зміна парадигми. Аналіз наповнення навчальної магістерської програми EXERCE 2011–2013: хореографічне дослідження та перформанс. *Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 19–20 жовт. 2023 р. С. 139–145.
53. Рубан В. Філософські концепції тіла у роботі хореографів сучасного танцю - відкрита лекція, 2023. *Архів автора*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fmWXPtuJtUw> (дата звернення: 07.10.2023).
54. Руднева С., Пасинкова Н. Б. Досвід роботи з розвитку естетичної активності методом музичного руху. *Психологічний журнал*. 1992. № 3. С. 84–92.
55. Термінологія класичного танцю: метод. рек. / за ред. Т. М. Чурпіта. Київ : КНУКіМ, 2002. 11 с.
56. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).
57. Хоцяновська Л. Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих і дітей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 34. С. 207–211.

58. Хоцяновська Л. Ф. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина XX ст.). *Народознавчі Зошити*. 2018. N3(141). С. 719–725.
59. Хоцяновська Л. Ф. Взаємопроникнення українського та європейського хореографічного мистецтва в період незалежності нашої держави. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 368–375.
60. Хоцяновська Л. Ф. Виразні можливості абстрактного танцю. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2014. Вип. 20. Т. 1 С. 240–245.
61. Хоцяновська Л. Ф. Імровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. Вип. 59. С. 240–245.
62. Хоцяновська Л. Ф. Курт Йосс – теоретик, практик, педагог та його вплив на розвиток сучасного хореографічного мистецтва хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 216–221.
63. Хоцяновська Л. Ф. Поєднання традиційного (архаїчного) та інноваційного в сучасній українській хореографії. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. 40. С. 449–455.
64. Хоцяновська Л. Ф. Особливості створення сольних хореографічних композицій. *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 13 квіт. 2019 р. Київ : КНУКіМ, 2019. С. 191–194.
65. Хоцяновська Л. Ф. Прояви абстракціонізму в хореографії. *Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри* : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2013 р. С. 234–236.
66. Хоцяновська Л. Ф. Синтез мистецтв як формотворчий принцип сучасної вистави. *Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі*: матеріали наук.-теорет. конф. Київ, 2007. С. 220–223.
67. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові Записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. N1. Вип. 38. С. 186–194.
68. Хоцяновська Л. Ф. Хореографія як об'єкт вивчення дисципліною «Мистецтво балетмейстера». *Молодий вчений*. 2018. Вип. 54. С. 167-169.
69. Хоцяновська Л. Ф., Перова Г. О. Формування авторського балетмейстерського стилю Іржи Кіліана у 19770-х роках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 173–177.
70. Хоцяновська Л. Ф., Білаш О. С. Творча діяльність Вацлава та Броніслави Ніжинських в контексті розвитку вітчизняного та світового балетного мистецтва. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, №1. С. 19–28.
71. Хоцяновська Л. Ф. Функціонування хореографічного колективу у період карантину *Танцювальне мистецтво: сучасний стан та тенденції розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 78–81.
72. Хоцяновська Л. Ф. Хореографічні прояви у культурі метамодерну на початку XX ст.. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 198–203.

73. Хоцяновська Л. Ф. Балетний академізм і танець-модерн: хореографічне протистояння першої третини ХХ р.. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 7. С. 170–173.
74. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. Київ: Альтерпрес, 2013. 324 с.
75. Чепалов О. І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст.: монографія / О. І. Чепалов; Харк. держ. акад. культури. – Х.: ХДАК, 2007. – 334 с.
76. Чепалов О. Хореологія. Статті та лекції. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
77. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії : монографія. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2008. 168 с.
78. Шариков Д. «Contemporarydance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с.
79. Anderson J. How the judson theater changed american dance. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/1982/01/31/arts/how-the-judson-theater-changed-american-dance.html> (date of access: 07.10.2023).
80. Baner S. Terpsichore in sneakers: post-modern dance. Middletown, Conn : Wesleyan University Press, 1987. 270 p.
81. Birringer J. H. Theatre, theory, postmodernism. Bloomington : Indiana University Press, 1991. 235 p.
82. Blau H. The dubious spectacle: extremities of theater, 1976-2000. Minneapolis : University of Minnesota Press, 2002. 347 p.
83. Bodensteiner K. Dancing to Different Rules : how four rebels changed modern dance. *The Kennedy Center*. URL: <https://www.kennedy-center.org/education/resources-for-educators/classroom-resources/media-and-interactives/media/dance/dancing-to-different-rules/> (date of access: 07.10.2023).
84. Bremser M. Fifty contemporary choreographers. London, New York, 2005. – 313 p.
85. Clavadetscher R., Rosiny C. Zeitgenössischer Tanz: Körper - Konzepte - Kulturen. Eine Bestandsaufnahme. Bielefeld : transcript Verlag, 2007. 140 S. URL: <https://www.transcript-verlag.de/media/pdf/c7/15/9a/oa9783839407653.pdf> (Zugriff am: 07.10.2023).
86. Counsell C. From Psyche to Soma: Laban, “effort” and the industrialisation of expression. *Choreologica: Journal of the European association of dance historians*. 2006. Autumn. P. 5–26.
87. Digital bodies / ed. by S. Broadhurst, S. Price. London : Palgrave Macmillan UK, 2017. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-349-95241-0> (date of access: 15.06.2023).
88. Erkert, Jan. Harnessing the wind: the art of teaching modern dance. Chicago: Human Kinetics, 2003. – 212 p.
89. Fischer-Lichte E. The transformative power of performance: a new aesthetics. New York : Routledge, 2008. 240 p.
90. Hackney P. Making connections. London : Routledge, 2004. 272 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203214299> (date of access: 07.10.2023).
91. Halprin L. The RSVP cycles: creative processes in the human environment. New York : George Braziller, 1970. 207 p. URL: <https://archive.org/details/rsvpcyclescreati0000halp/mode/2up> (date of access: 07.10.2023).

92. Humphrey, Doris. *The Art of Making Dances*. – New York: Grove Press, Inc., 1959. – 192 p.: ill.
93. Kozel S. *Closer: performance, technologies, phenomenology*. MIT Press, 2008. 384 p.
94. Latour B. How to talk about the body? The normative dimension of science studies. *Body & society*. 2004. Vol. 10, no. 2-3. P. 205–229. URL: <https://doi.org/10.1177/1357034x04042943> (date of access: 15.06.2023).
95. Lepecki A. *Exhausting dance: performance and the politics of movement*. Routledge, 2006. 150 p.
96. MacBean A. Site-Specific dance: promoting social awareness in choreography. *Journal of dance education*. 2004. Vol. 4, no. 3. P. 97–99. URL: <https://doi.org/10.1080/15290824.2004.10387265> (date of access: 07.10.2023).
97. Maletic V. Body - space - expression: the development of Rudolf Laban's movement and dance concepts (approaches to semiotics [as]). Mouton de Gruyter, 1987. 288 p.
98. Pagès S. The Cunningham moment. The emergence of an essential dance reference in France. *Université Paris 8 Vincennes - Saint-Denis - HAL multi-disciplinary open access archive*. URL: <https://univ-paris8.hal.science/hal-02292518/document> (date of access: 07.10.2023).
99. Scheff H., Sprague M., McGreevy-Nichols S. *Exploring dance forms and styles: a guide to concert, world, social, and historical dance*. Champaign, IL : Human Kinetics, 2010. 314 p.
100. Sernavski S. Leave it to chance: a study of Cunningham's chance operation in dance. : Ph. D. Athens Ohio, 2020. 20 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/353224711_Leave_It_To_Chance_A_Study_of_Cunningham's_Chance_Operation_in_Dance (date of access: 07.10.2023).
101. Taylor D. *The archive and the repertoire: Performing cultural memory in the Americas*. Durham : Duke University Press, 2003. 326 p.
102. Traditions and innovations in the choreographic art of Ukraine of the XX century / M. Keba et al. *International journal of human movement and sports sciences*. 2022. Vol. 10, no. 6. P. 1293–1301. URL: <https://doi.org/10.13189/saj.2022.100620> (date of access: 07.10.2023).
103. Veselovska H., Ruban V. Reconstructing The Glorious Past : Bronislava Nijinska's School Of Movement. *Theatralia*. 2022. No. 2. P. 203–222. DOI: <https://doi.org/10.5817/ty2022-2-18>
104. Weiss G. *Body images: embodiment as intercorporeality*. New York : Routledge, 1999. 210 p.
105. Wilcox D. Acting (re)considered. Edited by Phillip B. Zarrilli. *Theatre survey*. 1996. Vol. 37, no. 2. P. 163–169. URL: <https://doi.org/10.1017/s0040557400001745> (date of access: 15.06.2023).

Допоміжні електронні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/e-resources/>
2. Бібліотека українського мистецтва <http://uartlib.org/>
3. Наукова бібліотека КНУКіМ <http://lib.knukim.edu.ua/>
4. Наукова бібліотека НАККіМ <https://nakkim.edu.ua/science/biblioteka>

5. Електронна бібліотека «Культура України»
<https://elib.nlu.org.ua/collection.html?id=31>
6. Електронна бібліотека Україніка <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=AUTHOR&P21DBN=UKRLIB>